

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
12 Februarie st. v.
24 Februarie st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 7.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Din noaptea . . .

in noaptea veșniciei uitării
In care toate curg,
A vieții noastre desmierdăii
Și raze din amurg,

De unde nu mai străbătui
Nimic din ce-am apus.
Aș vré, odată 'n vîlétă, tu
Să te învîlîi în sus!

Și decît ochii ce-am iubit
N'or fi de raze plinî,
Tu me privește liniscit
Cu stinsele lumirî;

Și decît glasul adorat
N'o spune un cuvînt,
Tot înțeleg că m'ei chemat
Dincolo de mormînt.

M. Eminescu.

Muncitorea.

— Noveletă originală. —
(Înceiere.)

Dar tu ne-ai făgăduit, că ne vei da gologanul, nu cumva nu mai vrei acum să te ții de vorbă?

— Și de-aș vré, dragii mei, nu aș puté.

— Dar pentru ce? — întrebă Emil.

— Destul odată, Emil, — i dișe Andrei atunci.

Surióra e mai mare, ea știe ce face.

— Dar, mama cum mai este, Andrei?

— Te așteptă, dragă Mario. Este înăuntru și dnul

Jane Papardopol, proprietarul casei.

Un suris plin de aristete trecu pe buzele Mariei.

— Și când me gândesc, că acel miserabil e cauza că nu pot da mamei câștigul meu din timpul săptămănei, — murmură biéta fétă. Ce va crede ea acum?! Ast lucrul mi se întemplă pentru prima dată.

Apoi cu o voce mai tare:

— Aideți, să vedem pe mama, dragii mei frățiori!

Și luându-i de mână intră în casă.

*

— Așă dar cum îți spuneam, dnă, — se auđia o voce discordantă ca zăngănitul a doué bucăți de fier ce se lovesc una de alta, vocea lui Jane Papardopol, — nu mai poți așteptă. Érna se apropie, ch'riile sînt scumpe și dv. imi datorîți până acum 50 franci pe 2 luni și jumétate.

— Dar dta dle știi fôrte bine, că fia mea lucréză, și că in curénd îți va plăti tot ce-ți datoresce.

— Dar dnă ea lucréză de multă vreme, de ce nu mi-a plătit pân'acuma?

— Ce vrei, dta? Nu putea. Eu eram bolnavă; trebuia óre să me lase fără ingrigire, să mor póte, numai ca să-ți platéscă dtale? credeam că vei fi avut mai multă inimă, dle Jane.

— Inimă in afaceri, asta strică, dnă, strică mult.

— Să vedem, dle Jane, d'abiá sîntem la începutul lunei; fia meu trebuie să aducă astă séră bani; îți voi da dtale o parte, și vom ținé noi atăt, cât să ne-ajungă pentru trebuințele nóstre; tot așă vom face și săptămănilé viitoare, până ne vom ajunge.

— Adecă pentru ce nu mi-ați da pe toți d'odată? Dv. nu aveți trebuință de parale; eu însă cu reparatul, cu mobilări, cu sute și mii de incurcături, înțelegi dnă, că sînt fôrte genat.

Biéta mamă rădică ochii la cer cu un aer de durere ce-ți sfășia inima.

— Așă e, dle, ai dreptate, noi n'avem trebuință de parale pentru reparaturi și alte lucruri ce te ingrigesc pe dta, dar avem o trebuință cu mult mai mare decăt asta, avem trebuință de pâne.

Énsuși Jane Papardopol, grecul românizat proprietar, simți adâncă miserie ce se ascunde sub aceste cuvinte: „Avem trebuință de pâne”.

Eră un fel de om cam de vr'ó 45 ani; scurt, gros, pèrul creș și d'o colóre roșatecă, pistruiat pe obraz ca un ovreiu, cu un nas obraznic, cu o privire mai mult atonă de cât expresivă, dar une-ori plină de réutate. Plecat cu cei mari, înăndru cu cei mici, insulta pe unii, lingușia pe ceilalți. Avea o mulțime de meserii, între cari cea mai productivă pentru dènsul, căci numai la acesta se gândesc acest soi de ómeni, eră acea de proxenit. Mila părea a fi un cuvînt șters din dicționarul seu.

Cunoscea fôrte bine trista situațiune a familiei sèrmane ce se adăpostia sub acopereméntul caselor sale, și decă pân'acum nu se hotărise a pune in lucrare un plan ce de mult i se invértia prin creeri, cauza e că fusese oprit intru acesta, de impunătórea mândrie a dnei Merişan și a fúicei sale Maria.

Acum le avea aprópe in mână sa, cu o datorie

enormă pentru dânsule; și cu toate acestea tiritoarea se uxoră proxenitul ciocoiului, sta la îndoielă încă.

— Să am curagiu, — își dîse el în sine, — și apoi chiar de m'ar refuza, nu am nimic de pierdut. Vorbele sboră; printr'o urechie imi intră, printr'alta es. Aide, curagiu!

Apoi adresându-se dnei Merișan, i dîse :

— A cui e vina, dnă, decă fiica dtale, cu toate că lucră de cu dimineața până seara, nu pôte ajunge să împlinescă trebuințele casei?

— Eh! ce vrei, dle Jane? lucrul se plătesce puțin în ziua de astăzi, și te asigur că fia-mea este foarte favorisată, că primesce câte 2 franci pe zi.

— Doi franci pe zi! când totă ziua lucră mai mult ca un hamal și-și perde sănătatea. Să fie feta mea, eu n'aș mai lăsa-o să se ducă la lucru.

— Și ce ai face dta, dle Jane?

— Aș ține-o a casă. I-aș găsi un tiner cu care să o mărit și nu aș mai duce grige de nimica.

— Dar pentru ca s'o mărit, imi trebuie bani, și eu n'am nimic astăzi, d'abia pot să ajung la trebuințele casei.

— Eh! d'omne, cine-ți vorbește de mărit și la oficiul stării civile și la biserică!?

— Dar atunci, dle, dta ai avé curagiul...

— Eh! da, am curagiul, mii de craci... Mărit și de mîna stîngă. Tot acolo ese. Uf, am dîs cuvîntul, întempe-se ce s'o întemplă acum!

În acest moment Maria intră în odaie cu Andrei și cu Emil.

La vederea ei, proxenitul își perdú cumpétul, pentru că sciea, că decă pôte dice niște infamii ca cele de mai sas unei mame bolnave și în lipsă de toate, nu putea avea acest curagiu cu Maria, ai cărei ochi nu i-au arătat nici odată decăt un dispreț fără margini.

Se așteptă la vr'o scenă furiosă din partea Mariei, care trebuî să audă cele din urmă cuvinte ale lui. Acăsta însă cu o demnitate rece și mândră, cu o ironie amară, sdrobitore și cu lacrimi în vocea ei, dîse mamei sale :

— Invoesce-te, mamă, la propunerea dlui Jane! În adevăr ce ar puté însemnă pentru dînsul onórea unei familii și fericirea unei fete! Aide, dle, să vedem, ce folóse propuni dta din acăsta căsătorie de mîna stîngă, cum o numesci?... Să vedem... vorbește!... Nu e așa?... ești trimis de vr'un tiner bogătaș, care ți-a promis vr'o sumă de bani din acăsta afacere, căci pentru dta este o afacere, decă vei reuși... Aide, pentru ce taci?... Vorbeste... ei vorbește odată dle!... Ce fel?... Nu cumva ți-ar fi rușine să-mi faci și mie astă propunere, pe care ai făcut-o cu cea mai mare liniște mamei mele?... Taci!... Să-ți spun eu pentru ce taci! Pentru că te cunosc mai bine de cât te cunosci pôte însu-ți dta. Te gîndesci la sórta fiicei dtale, pe care ai avut cruđimea când erai în lipsă d'a o lăsa să fie amanta unuia și altuia, și grație căreia ai ajuns astăzi unde te afl... Ai avere... Dar să vedem, de câte-ori în somnul teu neliniștit și plin de vise urite, n'ai vęđut apărënd fantasma fiicei dtale, care dorme colo la cimitir, victima desfrînărilor, la care ai silit-o să fie totdeuna obiectul speculei dtale? Cređi, că vei scăpa óre de remușcarea ce te topește, decă te vei tolăni în aur?... Te înșeli... Eri ea, astăzi alta, mîne alta... toate te vor blăstémă de nenorocirea lor...

Nu se pôte descrie gróza ce cuprinse pe acest infam speculator al onórei fetelor tinere și frumoșe, la arđul astei amare apostrofări. Dar printr'o mișcare de resbunare în contra aceleia care i ghicise inima și ceea ce se petrecea într'ensă, el își rēdică capul și cu o voce ce se siliă s'o facă linișcită, el i dîse :

— Bine... bine... să nu mai vorbim de asta, dră... Sînt unele afaceri, ai dîs... ei bine acum stăruesc să fiu plătit la moment de datoría ce aveți pentru casă.

La acest cuvînt mama și fiica plecară capul jos și nu responderă nimic.

— Sînt grăbit, dnă, ce respuns imi dați? Decă nu mi plătiți, mîne inchiriez casele și dv. ve veți duce unde veți voi...

— Dar mama este bolnavă, dle; așteptă puțin, voi lucra, iți voi plăti...

— N'am timp să aștept, dră, voi să fiu plătit.

— Dar dă-i Mario produsul muncii tale din săptămîna asta!... Noi vom mai așteptă... Vom răbdă...

— Dar... mamă! — dîse acăsta...

— Dă-i-l, feta mea, dă-i-l... Ți-am spus, vom răbdă noi...

— Nu primesc de cât suma intrégă... voi să fiu plătit. Ah! Dv. sînteți sērace, dar sînteți mândre. Chiría unei case nu se plătesce cu mândrie, dnă; voi bani, înțelegeți, acum mai cu sēmă când fiica dtale mi-a adus aminte trecutul meu. Voi bani, și nu voi eu ești d'ací, decăt numai după ce-mi veți da cei 50 franci ce-mi datoriti. Mîne ve voi arunca lucrurile în stradă.

Apoi adresându-se Mariei :

— Iți dau 5 minute să te gîndesci asupra propunerii ce am făcut mamei dtale. Nu mai ascult nimic acum. E vorba de afaceri.

— Ești un miserabil, dle! — respunse Maria, — ești!

— Sînt în casă la mine, nu voi eu ești de cât plătit.

În acest moment, ușa se deschise și George Corbescu se arătă pe pragul ei.

Maria dede un țipet de bucurie, recunoscuse pe aperiătorul ei.

Jane Papardopol incremení și fața lui se făcú palidă ca céra.

Copiii se uitară mirați la noul venit; mama lor ca și când ar fi recunoscut în George pe un liberator, împreună mînilor și-și rădică ochii spre cer.

— Țertă-me, dnă; ertă-me, dră! — dîse el cu o voce linișcita, dar seriósă, — decă me present la acăsta oră înainte dv.!

Apoi adresându-se lui Jane :

— Căt iți datoréză acăsta familie?

— Cinci-deci de franci...

— Bine... așteptă un moment, vei fi plătit!

O schinteie de ură trecú prin ochiul greului.

George apoi adresându-se Mariei, i dîse :

— Dră, asta sēră te-am vęđut pentru prima oră; am avut fericirea a-ți face un mic serviciu scápănda-te din mîna unui infam ce sēménă la purtări întocmai cu dl (și arată pe Jane). În invălmășela aceea v'a căđut din mână asta batistă.

— Ah! banii mei, — esclamá Maria.

— Plătesce domnului!

— Dar...

— Plătesce, te rog, și ți-i că locul seu nu mai e aci!

Copiii săriră sus de bucurie. În acest moment George dîse iute Mariei :

— Am auđit tot... am completat suma... promesce!

Ea-i aruncă o privire de recunoscintă, și deschidēnd colțul batistei, aruncă la picioarele greului 10 monete de câte 5 franci. Acesta se aplēcă, le ia, și ese din casă, aruncând o căutătură plină de venin asupra lui George.

Eră un tablou în adevăr induioșător.

Andrei și fratele seu Emil, cu figura naivă și mi-rată, ținându-se de mână amândoi, priviau cu niște ochi mari și plini de bucurie pe George, care sta în mijlo-cul casei, melancolic și cu privirea ațintită asupra dnei Merișan, mama Mariei.

Maria căduse în genunchi înaintea patului în care zăcea mama sa, și luând într'ale sale palidele și dia-fanele mâni ale bolnavei, le sărută udându-le cu lacră-mele ce curau lin din limpedii sei ochi, plini acum de o bucurie neesprimabilă.

Dna Merișan suferindă și aprôpe muribundă pri- via cu o cautătură fiesă pe acest tiner care-i scăpase copila dintr'o situațiune mai mult de cât anevoioasă. O binefăcătoare linișce se respândise pe toate trăsurile no- bilei sale figuri, de unde durerea fizică dispăruse aprôpe, ca să dea locul unei incântări tainice și ideale, de care se bucură numai sufletele ce sânt gata să părăsescă a- coperemântul cărnos al trupului.

Pe pările din fața patului ei de zăcere eră atâr- nată o candelă a cărei lumină resfrângându-se pe o lu- ciôsă iconă, reprezentând pe Mama imaculată, respân- diă fantasticele-i raze pe acest intristător tablou și le cuprindea, ca să ție așa, într'un grup de supremă ima- terializare.

— Copiii mei, — țise dânsa cu o voce aprôpe stinsă de durere și suferință, — apropiati-ve . . . simt . . . simt că tatăl vostru me chiamă colo sus lângă dânsul.

Astă sforțare i sleise puterile . . . ș'abiă mai putea mișcă capul pe albele perne ale patului.

— Mamă! — strigară ei răpeșindu-se spre dânsa.

— Mamă! — oftă Maria, care simția cum frigul morții inghiață cu incul corpul moribundeii.

George, trist și cu fața cuprinsă în umbra tainică a cămăruței, părea inlemnit locului . . . o lacrimă ce-i inmuiașe pleopele, se coboră ușor pe palida lui figură.

Se temea de a face cea mai mică mișcare, cel mai mic gest, de témă să nu turbure astă scenă mistică, în care, prin tranzițiune, omul corespunde cu ființa su- premă.

Ori cât de impetrită ar fi inima aceluia care ar fi de față la ver-una din aceste scene sfășietore, majes- tatea morții i impune respect: tristețea ei îl cuprinde și fără voie genunchii i se incovăe, ca și când revelân- du-i-se prin acêsta puterea divină, vede micima lui față cu a Tot puternicia lui!

— Dar nu . . . nu se pôte, — strigă în fine Maria deșteptată par că dintr'o adâncă visare. Nu, Dumneșeu nu pôte să facă o asemenea nedreptate . . . Dșeu nu pôte să me lase pe mine singură aci pe pământ fără de tine scumpa mea mamă, idolul meu, adorațiunea mea . . .

— Tăcere, copila mea, — țise acêsta cu o voce stinsă ca o suflare, — tăcere! Aud o voce tainică care me chiamă . . . vîd un ângerăș gingaș imbrăcat cu vest- minte strălucitoare de albețe, care-mi face semn să me apropii de dânsul. Este într'o grădină desfătătoare . . . flori mirositoare sânt preserate în calea ce-mi arată să urmez . . . în capêțul ei . . . vîd . . . vîd un om, nu . . . un ânger, copila mea . . . este tatăl vostru . . . imi in- tinde brațele . . . me chiamă pe nume . . .

— Mamă . . . mamă, pe noi cui ne lași? — stri- gară scâlțați în lacrimi, copiii ei . . .

— Sufiori vōstre, copiii mei, — respunse dânsa cu o voce din ce în ce mai slabă. Oh! me dōre . . .

Și mâna ei inghețase . . . frigul morții i cuprinsese fruntea.

— Și acum, — urmă ea abiă mișcând buzele, — acum că cerul mi se deschide și căutatura mea stră- bate scōrța ce acopere inima, copila mea, ție-ți țic,

ție-ți vorbesc . . . aibă încredere în ast tiner . . . el este onest . . . ochiul meu nu me înșelă . . . ceva imi țice că el te va duce pe adevărata cale a vieții . . .

Pleopele i ingreunate se lipiră cu incetul și sufletul părăsind acest corp slab, nu-i lăsă de cât numai pute- rea de a mișcă buzele.

S'ar fi putut intelege cuvântul: Adio.

Totul remase în tăcere . . . Dnă Merișan nu mai suferia!

*

Trecu un an d'atuncea.

În sêra morții dnei Merișan, trenul, ce plecă spre frontiera Austriei, și d'acolo spre Paris, ducea cu dên- sul și pe don juanul fanfaron Nicu Pârjolescu.

Prin ingrigirile lui George, Elena Merișan repausă într'unul din colțurile cimitirului Bellu, d'asupra căruia se rădică un girgaș monument de marmoră albă, pe care sânt săpate cuvintele: „Amintirea ta va fi eternă în inimile noastre”. Acolo, dumineca, când timpul e fru- mos, o trăsură bine închisă duce pe George, pe Maria și pe cei doi frați ai ei.

Tristețea lor e melancolică și dulce.

Pe mormântul ei se cimentă iubirea lor.

— Mario, nu crești tu că a venit timpul să dai un tată fraților tei? — i țise într'o țic George, când se întorcea dela cimitir.

Ea și-ascunse capul în s'nul seu și plânse.

Lacrămile lor se amestecară cu ale copiilor, dar erau lacrimi de bucurie.

*

Mai trecu ur. an.

Andrei și Emil, când se întorc dela școlă sărută mai întîiu pe sora lor și pe George, pe care-l iubesc ca și pe tatăl lor și apoi aplecați pe lîgân surid unui drăgul copilaș, nepotul lor, fiul Mariei și a lui George.

Atât este de adevărat, că bucuriile ce dau onestita- tea și munca sânt binecuvântate de destinate!

Dan Dry.

D e ș e r t ă c i u n e a.

(După André Chénier.)

Muma vanului Capriciu și-a Prestigiului ușor . . .

Fantazia 'naripată 'n jurul ei se 'nvirte 'n sbor . . .

Trup ondulator de Nimfă — născut numai din lumină

Și din aer, — care 'n gânduri infocate se inclină,

Și s'aprinde arginție mai curînd decât o undă,

Când se lasă dela sōre raze care s'o pătrundă.

Prinde flacăre de roză, schinteiță din azur,

Sbōră-un sbor nesigur, cade fără șgomot sêu murmur,

Deșteptată ér se pierde, brăsdând ceriul cel senin,

N'are altă călăuză, decât numai sborul lin.

Visurile diafane -- trupă vană, curgătoare --

Desmierdăză-a ei podōbe, ca zefirul lin o flōre.

Rîsetele lângă dânsa vecinic stau ca s'o servescă,

Întrecîndu-se, prin jocuri, mulțumiri să-i pregătescă:

Unul, frământă profumul gurilor imbălsămate,

Altul, dulcea strălucire-a buzelor inflăcarate,

Un alt singur mai de-o parte scōte bule din un paiu,

Respândind un miros dulce ca și-al florilor din maiu.

Suverană peste-o curte ce inspiră Nebunie,

Merge, vine, cântă, tace, ride-apoi cu veselie,

Căci o mie de cristaluri, ce ornăză-al ei palat,

Oglindesc, care de care, chipul ei inflăcărât.

Ioan N. Roman.

Bibliografie.

„ORNITOLOGIA POPORANA ROMÂNĂ“ de S. Fl. Marian, membru al Academiei române. Doue tomuri. Cernăuți, tipografia lui R. Eckhardt. 1883.

Frunzărind tomurile acestea, am ramas uimit de cunoscințele vaste ale autorului, pe o cale încă neumblată de Români. Un simț deosebit misterios preocupă pe cetitor, vădând naintea sa infătoșată o lume curat românească, dară încă necunoscută. Aici aflăm niște idei, ce cu greu le vom găsi in operele literaturii noastre, clădită pe importul din literaturile străine, prin cari am primit educațiunea noastră.

Se vede deci, că literatura noastră nu s'a dezvoltat din sine, cu materialul seu, ci s'a întemplat aceea ce cu greu vom afla la alte națiuni, adevca am importat produsele muncii popoarelor străine și pe niște idei strănie geniului și tradițiunilor noastre, am cădit literatura română, ce apare ca o traducere a literaturilor străine. Literatura poporană românească se omise, parte din neștiință, parte din ignoranță; ba cultura propășindă între Români o striviă neconținut. Mahalalele său subrubiile orașelor se întreceau in imitarea gustului nou și toate tradițiunile noastre bătrânesci și vechi s'au retras in satele îndepărtate, prin munți și păduri.

Și câte frumuseți găsim in aceste produse poporane, dară și câtă știință tradițională, acesta ni se dovedesce prin opul dlui Simeon Fl. Marian. Cu literatura noastră modernă eram să perdem o lume cu totul ideală românească. Cu drept dice dl autor in prefața opului seu: „In ziua de astăzi nu mai stă nimene la indoielă, cumcă literatura modernă trebuie să se întemeieze pe cea poporană, scoțând la lumină și întrebunând toate comorile cele mari, bogate și frumoșe, ale literaturii poporane, pentru rădicarea edficiului literaturii moderne. Tote nêmurile, cari au o literatură, au purces astfel și de aceea au propășit așa de departe. Numai la noi acest adevăr abia târziu a izbutit a fi recunoscut; se incepuse clădirea dela acoperiș in jos“. Decă literatura poporană ar fi fost mai de mult cunoscută, am fi scăpat de foarte multe neologisme pocite, născocite și introduse in scrieri literare și științifice, cari nu se vor vulgarisă nici odată, și cari sunt și vor rămâne neînțelese. Să luăm numai o botanică seu o zoologie românească in mână, și vom afla niște numiri de plante, animale și paseri, care din care mai curioșe și vecinic neînțelese, pe când in popor es stă numiri așa de frumoșe, precise și poetice“.

Cetind opul acesta, găsim dișele acestea constatate, deci știința a profitat mult de lucrarea dlui Mărian. In ea găsim atâta știință, in cât fiesce-care naturalist are să fie satisfăcut.

Aici găsim înteu o mulțime de nume de paseri, numiri interesante, originale, neșe românesci, eșite din popor, de aceea foarte prețioșe.

Abstragând dela numirile paserilor, cari trăiesc numai in țeri calde, putem dice că cu acesta ornitologie poporană s'a pus basa cea mai solidă pentru o carte bună de ornitologie pentru școlele românesci. Este un paș făcut, dară un paș sigur, pentru consolidarea culturii adevărate române. E deci trêba pedagogilor români de a usă de rezultatele studiilor îndelungate ale dlui Marian, și de a omite de acū toate numirile importate din zoologiile străine, inlocuindu-le cu celea din popor. Asociându-se și inteligența română la cunoscințele și esperințele țeranilor români, ele se vor lărgi, și poporul român va puté cu atât mai mult să participe la progresul culturii, nevêdându-se străin. Atuncia se va puté vorbi de o cultură adevărat românească. Nu se poté deci indestul recomandă scrierea de care ne ocupăm.

Studiând numirile de paseri din acesta ornitologie

poporană, aflăm dintru înteu numiri de caracter general, ca de exemplu: Domnișor, Impărătuș, Impăratul paserilor, Mitropolit, Păseroiu, Pescar, Zamfiră, care nu se referă de loc la ênsușirile paserilor, ci cari dătoresc numirea lor impregiurărilor casuale, cum și caracterului șagueț al Românilor. De exemplu numirea de „mitropolit“ e datorită glumei vênătorilor de dropii din câmpia Bărăganului, cari pitulați in căruțele lor acoperite cu covergi de rogojină și „mânând in pas a lene globele lor de călușei, dau rôte ore dile și luni întregi impregiurul falnicilor Dropioi“ (Odobescu), „cari cu pas măsurat și cu capul țintit la pază, cutrieră șesurile cele fără de margine ale Bărăganului“. Zamfiră numesc Români din Hațeg pe Gangur, și o cântă astfel: „Vino, vino Zamfiro, vino că-ți plânge copilul, vino, vino!“ (II p. 132 not. 1.)

Alte numiri se referă seu la mărimea seu la ênsușirile caracteristice ale paserilor. „Troglodites parvulus Koch“ (impărătelul seu sfredelac) se numesce românesce și „ochiul bouului“, pentru că „acesta păserică intru adevăr nu e mai mare de cât un ochiu de bou“, și că „chiar și făptura și colórea penelor sale aduce foarte mult cu ochiul unui bou“ (t. II p. 305). Pițigoiul, lat. parus maior, se numesce și Simțivera, de aceea „pentru că el cum se desprimăvereză sboră prin pomele și prin alte locuri strigând nencetat: „simți... veră“. (t. II p. 144). Forfecuța seu forfecea, lat. locia pityosithacus, se numesce de aceea, pentru că are „un rost foarte curios și anume când il inchide, trec fălcile una pe lângă alta ca și tăiusurile forfecelor“ (t. I f. 424). Codobatura se numesce și pasere țigănescă și jumătate de pasere; pasere țigănescă de aceea, „pentru că ea numai atunci se apropie de vre-un sat, când un țigan, după ce a fost la vre-un prasnici și după ce a mâncat, spune că s'a săturat“; dară fiind că țiganii mai nici odată nu se pot sătura, de aceea și ea mai nici odată nu se pôte apropia, ca alte paseri de locuințele ômenilor“ (t. I p. 331). Jumătate-de-pasere se numesce de aceea, „pentru că tuturor celorlalte paseri li e ertat ori și când să între prin sate, numai ei nu este ertat“ (t. I p. 331). Cireșarul se numesce și simburarul, de aceea, pentru că se nutresce mai mult cu simburii de cireșe (t. I p. 417). Pascărelul, lat. cinelus aquaticus, se numesce românesce și Rătăscuță, pentru că inotă „prin apă chiar ca și o rătușcă și-nici odată nu se innecă, nici nu i se udă aripele“ (tom. I p. 302); éra pascărel de ghiață, pentru că petrece érna „pe lângă pârae și mai ales pe lângă celea ce nu-s bine inghiațate, pe lângă resuflătorile și crepăturile de ghiață, ale acestora, și totă érna umblă apoi pe sub ghiață, prinđend pescișori, și un fel de cobelci mici ce stau lipiți de petricele“ (t. I p. 301). Uliul-paserilor, lat. Astur nisus se chiamă și Pasărariu, pentru că Uliul se nutresce cu diferite paseri mai mici de cât densusul, pe cari le prinde in sbor seu când acestea șed jos (t. I p. 126). Numirea Vênțurului vine de acolo, că acest șoim are datina să stee ore întregi intr'un loc in aer și să bată din aripi ca și când ar vênțurá ceva (t. I p. 120). Dumbrăvénca, lat. Coracias garrula, se numesce și Corabetică, căci „partea cea mai mare a penelor sale aduce la colórea cu flórea plantei, care in Bucovina se numesce Albăstrea, éra in Muntenia Corabatica“ (t. I p. 63—64). Scorțiarul, lat. Sitta caesia Volf își are numele de ciocănitóre, „căci are rost tare“, drept și ascuțit ca un ce cu care ciocănesce in scórța arborilor de-și caută nutrețul și de multe ori scobesce o hortă adâncă in copaci, in care își face apoi cuib și ouă intr'ênsul (t. II p. 154—155). Numele ôia-morților, lat. gallinago gallinaria, vine de acolo, „pentru că morții atunci aud din cealaltă lume sbierând oile, cum le-au auđit in astă lume, când sbéră Berbecuțul seu ôia morților“ (tom. II pag. 302);

Un episod din evul de mijloc.

aicia aflăm confundând mitologia română cu însușirile paserei.

Poporul român vede, cum am văzut, paserile, ca și vitele său după semne corporale, colorea penelor său după forma ciocului. Nimerit țice autorul, — că „precum îndatinéză Românii de pretotindene a numi vitele de casă după timpul când și locul unde s'au născut, după colorea părului, precum și după alte semne corporale, tot așa îndatinéză ei a numi și o mare parte a paserilor atât după colorea penelor sale, cât și după făptura ciocului, atât după locul, unde petrec ele mai mult, cât și după nutrețul lor priicipal“ (tom. I p. 258.)

Poporul român cunoșce foarte bine traiul paserilor. În legendele adunate găsim destule dovezi despre asta, și sînt de admirat țisele cele contemplative ale Românilor asupra vieții lor. De cuibul Gangurului nu se apropie nici odată ciórele și ulii, căci ei nu se pot împacă cu dînsul. „Gangurul, cum vede pe vre-o cióră seu uliu, îndată se ia la fugă după dînsul și-l alungă cine scie unde, căci el are o putere foarte mare asupra acestora“ (t. II p. 140). Crăstelul, lat. crex pratensis Bechst. se află în relațiuni amoróse cu Prepelita, de aceea el petrece în aceleași locuri, în cari petrece ea și de se duce ea dela Români, se duce și el cu dînsul (t. II p. 349). Păturnica, lat. perdix cinerea Briss, umblă numai în părechie doue câte doue și numai pe locurile cele curate; ea mănâncă mușcele, și de n'ar esista ea, mușcele ar mîncă lumea de vie (t. I p. 219). Pițigoii e o pasere selbatică, spăriósă și rea, care la prindere mușcă foarte rău; pițigoii umblă numai atunci mai mulți la un loc, când are să fie vînt cu plóie, ei se mărădesc atunci și cîntă, ca cum s'ar invetă a cîntă: de aceea crede Românul cu drept, că de cîntă pițigoii naintea resăririi sórelui, o să plóie peste ți. Esista și un proverb: „Ești rău ca un pițiguș“ (t. II p. 152). Berbecul să fie o pasere rea, căci imiteză versul paserilor mai mici și mai slabe, și înșelându-le astfel, le prinde și le omóră, de aceea se numesce și Lupul vrăbielor. Gaița însă are darul de a imita ori și ce sunet bizar, ori și ce fel de strigăt (t. II p. 75), d. e. ale vitelor; Ardeleanul are chiar esperiința, că de a perdut un pécurar vre-un ed, și aude unde-va sberând ca edul, află acolo numai pe Gaița seu Zaica, cum o numesce el, care a imitat sberatul edului perdut (t. II p. 74). Decă un corb află un hoit, atunci se pune într' un vîrf de arbore, de deal seu ce este în apropierea hoitului și acolo croncănesce pînă ce se string mai mulți corbi, cu cari pornesce spre stervă; de aceea și proverbul acela: „unde e hoitul, acolo se adună corbi“ (t. II p. 23—24). Drepnelele, lat. Cypselus apus, își fac cuiburile cu gura întórsă în jos și óuă numai doue óue lungărețe, rar trei, pe cari clocesc numai șapte țile (t. I p. 71); decă cineva atacă cuibul lor seu le ia óuele, aceste părăsesc îndată cuibul și nu se întórnă mai mult la dînsul (t. I pag. 72). Șorecarul, lat. Butes vulgaris, Bechst., se nutresce mai ales cu șóreci și cu șópêrle, pe cari le pândesce seu stănd ore întregi pe ramurile vre-unei arbore seu sburând în aer, și cum le vede, se repede la dînsese ca o săgétă și prințendu-le, le mămăncă (t. I p. 173).

Din unele țicale și proverburile romănesce se pôte vedé, cât de bine cunoșce Românul traiul paserilor; aicia ne putem convinge, că acesta ornitologie populară română e basată pe cunoșcințe destul de mari, cari nu le pôte negligă mai mult literatura și sciința română. „Ciocărlan“ numesce poporul român pe acela, care se amestecă în tóte lucrurile ca și paserea Ciocărlanul, precum și pe acela, care are un cap buhuiat, adeca cu părul rēdicat în sus ca și penele de pe crescutul Ciocărlanului (t. I p. 352). „S'a cucuiat ca un ciocărlan“, se

ține despre o fétă, care își pune pré multe flori în cap, când merge la joc seu la altă petrecere (t. I p. 352). Eță și alte țicale despre ciocărlan: „umblă amețit ca un ciocărlan“, „e ciocărlan seu „e ciocărlan de beat“ seu „cum e ciocărlan de beat“ și „a prins ciocărlanul de códă“ (t. I ib.) „E bun de pus în cânepă“ seu „în mazere“, unde se pun mamile pentru a îndepărta paserea cânepariul, se țice despre cineva, ce umblă foarte rufos și contrențios îmbrăcat, urit, nespelat și nepeptenat (t. I p. 397). Despre vrabie aflăm aceste țicale romănesce: „flămëndul codrii viséză și vrabia meu“, „de cât o sēptēmână vrabie, mai bine o ți șóim“, „ariciul cu mesteșug se prinde și vrabia cu meu“, și „decăt o mie de vrăbii pe gard, mai bine una în mână“. Despre acela, care vorbesce ceea ce-i este în gând și care doresce ceea ce n'are, se țice că: „flămëndul codrii viséză și vrabia meu“ (t. I p. 412). „Tótă paserea pe limba ei pere“ (t. I p. 414). Dela paserea „Ciouful“ se află în limba română cuvintele: „ciuf“ în sens de om de nimică, decăđut, deprăvat, demoralizat, fără nici o vază, „a ciufului“ și „ciuful“, a batjocóri, a sudui, a diformă, a sluti, apoi „cioulegar, cioulegă“, un tãrie-brău, perdeveră seu sgãrie-branză și „a cioufai“ a mîncă mult și urit (t. I p. 232). Paserea Ciouful e la Români simbolul uriciunii. Huhurezul trãesce prin păduri, resunând nóptea vãile de strigătului lui infiorător, ce înspăimântă pe trecător. „Huhurezi“ se numesce la Români ómenii, cari umblă noptile singuri, seu cari trãiesc foarte retrași și se ascund de fața lumii (t. I pag. 221). Cu cimilitura: huhurezul huhureză — peste munții nalți nechiéză — și nimene nu cuteză“ însemnă Românul tunetul (t. I p. 221). Huhurezul e dară pentru Români o pasere cobitóre și prevestitóre de nenorociri. Buha însemnă ceva urit, infiorător, respingător (tom. I p. 216), dară și o persónă, care se bosumflă ușor, căreia cu greu se pôte intră în voie și care stă retrasă de lume (t. I p. 215), cum și o nevéstă, care umblă cu capul sborsit, infoiat și dupuros (t. I p. 213), de aceea țicala: „peptenă-ți buha“ (t. I p. 215). Din cauza strigătului ei infiorător buha se consideră o pasere cobitóre și prevestitóre de rău (t. I p. 210) și de mórte: de aceea țicalele: „eră să-l beie buhă“ seu „cât pe ce de nu l'a beut buha“ (t. I p. 209). Cucuveica trãesce în locuri deșerte, infiorátórie și nestrăbătute; deci decă se arată ea în sate și orașe, se consideră ca o prevestire infiorátórie, de mórte, dară sub unele împregiurări și cãștig (t. I p. 197 și 200). „A máltrată acesta pasere e desastros; aceluia i mor vitele și i merge întru tóte rău pînă la „postul crucii“ (t. I p. 199—200). Despre vultur găsim urmátórele proverbe: „vulturul stă 'n loc, vighieză, dar el mușce nu venéză“, — „alți ochi are vulturul și alți ochi are fluturul“, — și „vulturul de aripi smuls, nu mai pôte sburá 'n sus (t. I p. 191). — „Ochi de vultur“ seu „cãutătura vulturéscă“ are acela, care are o cãutătura foarte sēlbatică seu care ar voi să te sórbă într'o lingură de apă (t. I p. 189). Despre cucul aflăm urmátórele proverburile: „ascultă cucul pînă-ți cãntă“, „rău i-a cãntat cucul“, „bine i-a mai cãntat cucul“, „i-a cãntat cucul astății“, adeca astății a mers tare bine; „sciu că i-a cãntat cucul“, sciu, că-i norocos; „n'are să-i cãnte cucul“, nu va avé parte de ceva; „umblă flori de cuc“, umblă încolo și 'ncóde de gēbă; „până-i cucul“, nici odată; „bată-l cucul“ (t. I p. 45), „bată-l cucul, că frumos e“, „i-și teme femeia ca cucul“, se țice unui om, ce-i gelos de nevéstă sa; „aibă casa cucului“, bărbatul necredincios, fără casă și femeie adevérată; „e îmbrăcată ca cucu 'n pene“ de o fétă foarte frumos îmbrăcată; „e cuc“, e amețit; „cucul cãntă pînă-i frunța verde, ér nu când pică de bētrână“, tóte au a se face la timpul seu; „cucul pînă nu vede mugur, nu cãntă“ de omul întelept; „i cãntă cu-

cul in casă*, i-a remas casa deșertă, pustie; (t. I pag. 46—47); „e cuc pe lume“, „a remas cuc“, „șede ca un cuc“, adeca singur (t. I p. 48). Despre datinele și apucăturile corbului avem proverbele: „ochi având ai fost ca orbul, te-ai dus, m'ai slujit ca corbul“, despre un om, care nu te poate nici odată ajuta; „corbule, cum îți sînt puii?“ „frumoși, pe cât merge inegresc“, despre rēutatea unora, ce in loc să se micșoreze, merge tot spre sporire; „corb la corb nu scōte ochii“, de ōmeni, cari ū se par cā trāiesc rēu intr'olaltă, dară cānd voiesci să scofi ceva dela dēnșii, atuncia toți te neindreptătesc; „unde e hoitul, acolo se adună corbii“; „face trēba ca corbul“, despre aceia, cari promit vre-un lucru, dară nu-l fac (t. II p. 22—23); „face hatirul corbului, ca să invinovățescă porumbul“, a face hatirul unui om rēu, spre a neindreptăți pe un nevino-vat* (t. II p. 24).

(Va urmă.)

Dionisiu O. Olinescu.

Cinci-șeci de etimologii

de cuvinte bānățenesci de origină romană cari nu sînt introduse in dicționarie.

(Urmare.)

11) *Incintă*. Cuvēntul „incintă“ insēmnă in graiul bānățenesc: accendere, incendere, inflamare, ardescere, excitare lat.; enflammer, embrasser, exciter fr.; anfeuern, entzündend, anfeuern germ., d. e. focul abia s'a incintat, acum și arde bine; fiind lemnele verđi, focul numai tārđiu s'a incintat; cātanele romāne incintānduse in bātaie, au făcut minune de bravuri; caii trebuie mēnati la inceput mereu, pānă ce se incintă. Etimologia cuvēntului este dela lātinescul „incendiare“ din ōreș-care formă rustică „incentiare“ sēu „incentare“. Cuvēntul e și in Transilvania in us, după cum m'am incredințat dela oficianți transilvaneni locuitori din Ora-și și pregiur.

12) *Cărăbă, cărăbi* pl. Cuvēntul „cărăbă“ insēmnă in graiul bānățenesc un fel de: fistula lat., sifflet fr., pfeife germ., făcută mai vērtoș din pene de găscă (gānscă) etc. In plural „cărăbi“ insēmnă: cimponiu; chalumeau, cornemuse fr., rohrpfeife, dudelsack germ., d. e. a ție (cāntă) in „cărăbi“ este identic cu a ție in cimponi; „cărăbașiu“ este aceeași cu „cimponeriu“. Etimologia cuvēntului zace in lātinescul „calamus“ care are și semnificațiunea de: sifflet fr., pfeife germ., d. e. calamos inflare: siffler fr., pfeifen germ. In Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—50 tom. II pag. 21 aflăm „calamus“ numai cu semnificațiunea de: fistula lat. apoi „calamella“, „calamellus“ și „calamaula“ pentru: fistulorios calamus; mai de parte „calamaulae“ pentru: fistulae organorum; in urmă „calamularius“ pentru: cărăbaș. Din „calamus“ a format și limba francesă „chalumeau“ (vechiu: chalemelle): halmröhr, rohrpfeife, schalmei germ.

Din „calamus“ resp. din „calama“ sēu din „calami“ pl. prin trecerea lui „l“ in „r“ și a lui „m“ in „b“ ca din „mrēna“, „brēna“ etc. precum cere chiar și dinamica fonologică și morfologică a acestui cuvēnt, s'a format „carabă“ și pl. „cărăbi“ din „calami“. Dela Romāni a trecut cuvēntul la Sērbi sub forma de „karablie“: hirtenflöte, flötenstück am dudelsack.

13) *Rēpăgă, rēpăgușu*. Cuvēntul „rēpăgă“ insēmnă: glisser sur la glace, patiner fr.; schleifen auf dem eise, schlittschuh laufen germ.; cuvēntul „rēpăguș“ este sub-

stantivul dela verbul „rēpăgă“. Acest cuvēnt se intrebuințeză in următoarele frase d. e. copiii de scōlă s'au rēpăgat tōtă ȳina pe ghiață; George a cāpētat bātaie dela tată-so pentru cā s'a rēpăgat pe ghiață și cādēnd s'a vātēmat; copiii au făcut pe ghiață un rēpăguș de 10 stānjeni de lung. „Rēpăguș“ se numesce și pe cōstele delurilor unde este pāmēntul cleios și pe timp ploios pōte omul lunecă in jos; și la atari locuri se rēpăgă copiii in timp de vēră.

Etimologia cuvēntului o aflăm in Monti: Vocabolario dei dialetti della città e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 216 unde stă „repegă“ pentru: strascinare ital., schleifen germ. Deci avēnd acest cuvēnt romānesc, de ce să introducem in limba-ne „patinare“ dela „patiner“ fr., au dōră sună acesta mai bine?

14) *Bubiță, bubițe* pl. Cuvēntul „bubiță“ insēmnă: ver à soie fr., seidenwurm germ., d. e. bubițele nu au avut noroc anul acesta, cāci au crepat fōrte multe; Petru a crescut anul trecut bubiți și a cāștigat la ele 200 fl. Etimologia este dela lātinescul „bombya-cis“, care asemenea insēmnă: ver à soie fr., seidenwurm germ. Cuvēntul „bubiță“ a trecut dela Romāni in limba sērbescă, in care „bubița“ ar fi diminutiv dela „buba“ care insēmnă: ver mine fr., ungeziefer germ. după spusa lui Karadzich, dar acesta părere nu pōte fi adevērată, precum documenteză și sērb. „bubar“: neguțetoriu de bubițe; qui bombyces vendit.

15) *Bizir*. Cuvēntul „bizir“ insēmnă: mijlocul din lāuntru care ține mațele; mesenterium lat., mésentère fr., gekröse an den gedärmen germ. Etimologia se derivēză din „viscus-ceris“ și „viscera-rum“ lat.; eingeweide, geschlinge, kaldaunen germ. In Diefenbach: Glossarium latino-ge. nanicum mediae et infimae aetatis Francofurti a/M. 1857 pag. 623 stă „viscus“ pentru: pellis intestinorum. Rādēcina este „viscer“ de unde prin trecerea lui „v“ in „b“ se formēză „biscer“, apoi prin aplanarea lui „sc“ in „s“ „biser“, „bisir“ și „bizir“.

16) *Grăbelă, sgrăbelă*. Cuvēntul „grabelă“ mai usitat, „sgrăbelă“ insēmnă: scabere lat., gratter fr., kratzen germ., d. e. mētul (pisica) m'a sgrăbelat cu ghiarele pe māni, pe față etc. Etimologia cuvēntului o aflăm in dialectele italienești, anume in Monti: Vocabolario dei dialetti della città e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 269 aflăm „sgarbelă“ pentru: graffiare la pelle colle unghie ital. In Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 p. 232 încă aflăm „sgarbelă“ pentru: graffiare ital., grätter fr., kratzen germ. Din „sgarbelă“ prin metatesă, adecă prin trecerea lui „sgar“ in „sgra“ s'a format „sgrabelă“. De aci și „grebla“.

17) *Artig*. Cuvēntul „artig“ insēmnă o parte dintr' un trup intreg, mai vērtoș cānd tai melul, ōia etc. in patru părți și cumperi o parte, atunci se ție: am cumpērat un „artig“ de carne; se ție: „artig de dinainte“ și „artig de dinapoi“. Etimologia cuvēntului zace in lat. „articulus“ cu trecerea lui „c“ in „g“.

18) *Meteriz*. Cuvēntul „meteriz“ insēmnă in graiul bānățenesc: meta lat.; but, terme, blanc fr.; ziel, grenze, zielscheibe germ. Copiii cānd se giocă d'a polma (micea, mincea, cānd aruncă cu petri etc. pun „meteriz“ in care dau și aruncă la sēm, care lovesce in meteriz, acela dobāndesce. Copiii cari dau la sēm cu cune impēnate suflāndu-le printr'o țevă lungă (blaseröhr germ.) încă-și pun „meteriz“ dintr'o scāndură, sēmnd cu creta pe ea cercurile respective și centrul. Etimologia cuvēntului este din „meta“ lātinesc. In Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 595 încă aflăm un „meterez“, care insēmnă: rempart, bastion, meurtrière, tranchée fr.; festungswall, bastey, schiesscharte, laufgraben germ. (care cuvēnt cu atare înțeles nu este cunoscut in Bānat), dar concepțiunea princi-

pală a ambelor cuvinte fiind cu totul eterogenă, nu le putem socoti de una și aceeași origină.

19) *Țipel, țipei* pl. Cuvântul este mai mult în plural „țipei” întrebunțat, și se rostesc pe alocurea și în Transilvania, precum m'am incredințat dela înțelegința transilvaniană aflătoare în Oravița și pregiur. Cuvântul „țipei” înseamnă atâta cât: păpuci; calceus crepida lat.; soulier fr., schuh germ. Etimologia cuvântului o aflăm în dialectele Italiei. anume în Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 249 253 și 368 aflăm „sciapei” pl., apoi „sciupel” și „sciupai”, în urma „zipei” pl. pentru: „zoccolo” și „zoccoli” (pl.) ital.; sabot fr., holzschuh germ. În limba spaniolă „chapin” (cet. ciapin) înseamnă: păpuc de domne; frauenpantoffel germ. În Porru: Dizionariu sardu-ital. Casteddu 1832 pag. 175 stă „ciappuzu” pentru „ciabatta” ital. În Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisii 1840—50 tom. VI pag. 933 stă „zepellus”: Statuta castrî Redaldi lib. 3 fol. 90: Portet quilibet nuntius... mazzam ligneam sine poena in manu, ut cognoscatur, nec vadant in „zepellis”. Apoi tot Du Cange: Glossarium pag. 935 aflăm „zippellus”: Statuta Placent lib. 6 fol. 82: Et si fuerint zochulae magna et altae cum zipello etc. Din limba românească a trecut cuvântul în limba sârbescă sub forma de „țipela” și în limba ungurească sub forma de „czipő”, „czipe”.

20) *Bili! billi!; biri! biri!* Acesta este cuvânt care strigă omul rațele că se vină la el. Etimologia acestui cuvânt încă o aflăm în dialectele italienești, astfel în Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 p. 648 aflăm „billi-billi”, „bille-bille”: „voce per chiamare a se gli uccelli e simile” ital., adică: voce spre a chema la sine păsările și asemene”. În Toni: Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 p. 128 încă aflăm „billi-billi” cu aceeași semnificațiune. În Meschieri: Vocabolario mirandoliese-ital. Bologna 1876 p. 56 aflăm „ciri-ciri”: voci con le quali si chiamano i polli, i Toscani dicono: „billi-billi”, adică: voci cu cari se chiamă puii, Toscanii dic: billi-billi.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Respuns la o critică.

Deva, în 12 febr. n. 1884.

Stimate dle Redactor!

Permite-mi Te rog, colonele prețuitei Diale foii „Familia”, ca la critica dlui Atanasiu Tuducescu, făcută asupra cărții mele „Istoria literaturii române” și publicată în nr. 4 al „Familiei”, să-mi fac și eu, la rîndul meu, puține reflecțiuni.

Mărturisesc dela început, că eu însu-mi am aflat observările dlui critic în mare parte drepte, până la cestiunea ortografiei și nu mi-ar fi trecut prin gând să-i reflectez, decă n'ar fi exprimat asupra ortografiei din opul citat o sentință așa de aspră, dicînd, că „e fără nici un sistem”. Permite-mi dl critic, să-l fac atent, că critica dlui din „Familia” e scrisă tot cu ortografia cărții mele. Oare ortografia „Familiei”, care e identică cu a cărții mele, încă e fără nici-un sistem? Mi se pare, că dl Tuducescu e necăjit, că în cărțile noastre școlastice nu există uniformitate de ortografie, ceea ce este adevărat; pentru aceea însă nu-s numai eu de vină și nu trebuie să pronunț o sentință așa de severă asupra ortografiei mele, numindu-o „fără nici-un sistem”. Ba eu mai cunosc unele foi, cari scriu cu ortografia cărții mele și cred, că și dl critic are cunoscință despre ele. Am dis, că cu privire la uniformitatea ortografiei are drept criticul meu; togma de aceea i pro-

mit, că implinindu-se dorința sa: ca „Istoria literaturii române” a mea să ajungă mai multe edițiuni, pentru care poftă binevoitoare î mulțamesc din inimă: la a doua edițiune va avé bucuria de a o vedé cu ortografia academică! Pote că prin acesta se va delătura încă o pedecă dintre cele multe, ce se pun în contra cărților școlastice p'aici pe la noi, ca să nu intre în școle. — Sperez, că în cestiunea ortografiei sîntem împăcați și în mai e de lipsă să ne mai dîmitem în analise sterpe.

De ôrece sîntem în cuget la olaltă, cu permisiunea dlui Redactor, me folosesc de asta ocaziune a me mai întreținé cu dl Tuducescu și asupra celorlalte dorințe și observări ale dsale privitoare la cartea numită.

Dlui dice, că eră bine, ca să fiu arêtat într'un punct separat și dialectele limbei nôstre în deosebite țeri locuite de români”. La acesta dorință justă respund, că tractatul despre limba macedo- și istro-română, cu o introduțiune istorică-literară și cu vr'o câteva specimene de limbă din ambe aceste dialecte române, a remas de-ocamdată afară numai pentru că volumul cărții se măriă peste acordul făcut cu editor, ca cartea să nu trecă peste 11 cole, ca să se pôtă pune prețul numai de un florin.

Adaugerea de crestomatie, séu intercalarea în text a specimenelor din autorii nôstri, prosaisti și poeți, nu mi-a fost în plan, pentru că după părerea mea Crestomatia cestionată dă material de o carte de cetire istorică-literară separată. Mai rog pe dl critic să nu-și uite, că împregiurările mele nu sînt așa de favorabile, ca ale altor colegi dela institute românești, nu-mi stau la dispozițiune autorii români toți.

Cuvântul „prefațiune” nu-i place dlui critic și imi recomandă „prefață, precuvîntare și prevorbire”. Eu dic, că e cestiune de gust. Am vêdut în cărți mai noue și prefață și prefațiune, în cărți mai vechi precuvîntare; însă prevorbire n'am vêdut și după mine asta vorbă, pe lângă celelalte trei, ce avem, ar fi un neologism mai cu puțină rațiune, decăt este „literetul” meu, pus în loc de singurul, dar grecescul „alfabet” încetațenit în l. română. Încât privesce temerea dlui critic despre terminațiunea: *tiune* — *ciune*, că se pronunță cu csunye, eu nu o aflu fundată, pentru ca să lăpédăm din limbă-ne unele forme originale române. Însuși dlui în rîndul, în care combate pe csunye, dice formațiune. Decă vom elimină noi tôte vorbele și formele câte se schimonosesc în gura poporului în deosebite ținuturi, apoi puține ne-ar mai rămâné, d. e. aici la noi dice poporul: Dyeva = Deva; Șe fași = Ce faci; Am cumpêrat șapă de șinși garași = Am cumpêrat cêpă de cinci garași etc.

Conjunctiunea *ci*, întrebunțată pôte pré des la începutul propusețiunilor este ceva caracteristic în limbajul meu și prin urmare bătător la ochi, séu mai bine la urechi; conced, că s'ar puté în multe locuri substitui cu *dar* și cu *insă*, ceea ce ar da varietate stilului. Însé că e mai tot de una fără destulă rațiune gramaticală folosită, nu cred, căci decă se pôte substitui cu *dar* și cu *insă*, apoi *ci* fiind de asemenea natură ad-versativă stă tot cu acel drept, unde stau acele.

În privința verbului *fură* concordat cu subiectul singular și a pronumelui însuși concordat cu pluralul și cu singularul feminin, are drept dl Tuducescu, că e eróre; cred însă că ocură fôrte rar și le consider ca erori de tipar, ce mi-a trecut cu vederea la corectura cărții.

În fine esprim recunoscință sinceră dlui Atanasiu Tuducescu pentru obiectivitatea, cu care, cu excepțiune de cestiunea ortografiei, mi-a aprețiat opul: „Istoria literaturii române”.

Ioan Lăzăriciu.

SALON.

Despre cei ce fac curte.

— Scrisoare indiscretă. —

Scumpa mea Zoe!

Te sărut! Te sărut chiar și numai pentru motivul, că epistolele fetelor încep totdeauna cu sărutare și sfârșesc cu sărutare.

Imi scrii, că ești fericită. Ai scăpat de viața din pensionat, de gramatica franceză, de bătrânul profesor de pian, de eticheta purure în corset, și ești liberă ca paserea. Ești liberă și fericită.

Dar în epistola ta găsesc un pasagiu, care me neliniesc. Imi vorbești de un oficier blondin, care călărește adese ori sub ferestă-ți și are niște ochi frumoși vorbitori, par că i-au furat din sôre. Lauți mult talia-i sveltă și mustețele lui frumos sucite par că-ți produc un leșin obligat.

Și eu sunt fătă ca și tine. Dar am nițel mai multă experiență. Am avut timp să mi-o câștig. Eu deja atunci împărțeam corfe, când mamă-ta (Dumneșeu s' o erte!) încă se jucă cu păpușele sale. Deci poți să primești dela mine svaturile bune!

O fătă când părăsesce pragul pensionatului, să bage bine de seamă, pe cine-și alege să-i facă curte! Dela acesta alegere atêrnă tot viitorul seu.

Și tu, care abia de trei luni porți rochie cu coddă, etă ai și început să visezi de un oficier! Grozav! Dar nu scii, ângerășul meu de șese-spre-dece ani, că între toți cel mai ingrat curtenitor este oficierul!

Par că vèd cum te superi la vorbele aceste. Dar n'ai dreptate. E drept, că uniforma oficierului ne n-cântă. Dar rezultatul? Desamăgire! Oficierul este o rață de sôre, care dispore; val care se duce. Nu crede uniforme! Oficierul face curte, dar nu se insoră. Pentru ostași, femeia este o bagage foarte incomodă. Caută câți oficieri sunt insorați!? Deci nu crede!

Va să dică, să dai avantajii unui civil! Acestia sunt ômeni buni. Se insoră.

Insê decă m'ai întrebă, că din care classă se alege bărbatul cel mai bun? aș fi în mare perplexitate. Cu tôte aceste eu cred, că cel mai bun curtenitor este preotul și ampoiatal. Acela e om sânt, acesta blând. Ampoiatal arare ori își părăsesce idealul, preotul foarte arare ori. Prețuesce dar pe curtenitorul, care e preot séu ampoiatal!

E drept, că dênșii ca curtenitori nu pré sânt buni de petrecere. Nu le vine ideia s'aducă zaharicale, nu le place să umbie la baluri, cu atât mai puțin jocă. Dar sânt buni de bărbați, șed acasă și cu nițică rutină femeiescă ușor poți să domnesci asupra lor.

Negustorul e un curtenitor foarte galant. Nu numai umblă, dar și jocă în giurul teu. Îți implinesce tôte poftele și-ți aduce purure noutăți prospete. Dar nu-i crede! El face tôte din speculațiune. Ori cât de galant a fost ca mire, ca bărbat îți mësura și zaharul ce-ți puni în cafea și calculéză cât a costat metul din pânura rochiei tale? Ori cât de bonvivant a fost ca june, ca bărbat devine sgărcit.

Profesorul și ca curtenitor și ca bărbat e uricios. Nu numai în școlă, dar și acasă e profesor. El ține prelecțiune. Decă începe a vorbi, nu ajungi la vorbă. Auți secatură! Să nu lase o femeie să vorbească!

Advocatul e o cantitate necunoscută. Nu scii câtă iubire de adevăr i-a dat Themis, tocmai așa nu poți scii

ce bărbat se va alege din el. Totul atêrnă dela firea lui. Decă-i blând, va fi bărbat bun, dar avocat rêu; decă-i guraliv, va fi avocat bun, dar bărbat rêu. Scilla și Charibdis. Bagă dar de seamă, decă se va ivi vr'un avocat pe lângă tine!

Inginerul e curtenitor monoton. Capul lui purure e plin de planuri, de acea vorbește puțin. E bun de bărbat, căci e mai mult dus, ceea ce-ți ofere timp de distrațiune.

Medicul e curtenitorul cel mai viclen. Umbând pretotindene, făcând tuturor complimente, invetă așa arta mințirii, încât și cu voia cu greu pôte să spună adevăr. Meseria lui este d'a face curte domnișorei din casă. De aceea, grigescce: din cură séu din inimă îți face curte?

Între toți ce mai netrebnic este dșorul dandy. Limba lui e lîngușitoare, dar vorbele-i sânt deserte. Se teme de căsătorie ca dracul de tēmăie și fuge după fie-care față frumoasă. Păzesce-te de el! Nu-i crede!

Poetul? Săracul! Ca curtenitor e vehement, mănacă luna, face poesii și te laudă prin diare. Trăescce din ilusiuni. Tocmai aice e rêu. Ca bărbat nu ajunge, căci femeia nu trăescce numai din sunetul lirei.

Insê doră ț-am scris pré mult. Se pôte că te-am și obosit. Doră tocmai acuma trece sub ferestă-ți oficierul blondin. E bine, fă ce vrei! Dar nu uită ce te-am svătuțit!

Te sărută, a ta

Minodora.

Un episod din evul de mijloc.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 77. —

În romantica Thuringia, lângă castelul de Neuenburg, pe malul riului Unstrut, călătorul vede un agru frumos, care și astăzi se numescce „agru nobililor“.

Acest pământ are o tradițiune istorică, pe care vom povesti-o pe scurt. În provincia Thuringia a domnit odinioară comitele Ludovic II, carele a fost un tiner sburdalnic și astfel a avut puțină grige de conducerea țerii.

Cu privilegiul unei vênători insê dênșul rătăci prin păduri și innoptâr.d în coliba unui faur, acesta i desrise stărea tristă a țerii.

Domnitorul revenindu-și în simțiri, a luat mesuri aspre în contra nobilimei, care ingenunchiă poporul. El merse pân'acolo, încât, după ce despoia pe nobili de tôte drepturile lor, i înjugă și ară cu ei un pământ.

Ilustrațiunea din nr. presinte înfățoseză episodul acesta. Acel pământ se numescce și astăzi „agru nobililor“.

I. H.

Literatura și arte.

Piesă nouă românescă de salon pentru pian. Reuniunea de lectură română din Timișora a arangiat în novembre a. tr. un concert mare, cu care ocaziune o piesă nouă intitulată „Ilustrațiune Română“ compusă de dl C. R. Kárrász și executată din manuscrisul original de dômna Alesandrina Opriș, a produs un efect de tot strălucit. Acesta piesă de salon, despre care la timpul seu a apărut în fôia noastră o recenziune detaiată, s'a pus acuma sub tipar. Ținem necesar a observă acuma atata, că, după cum ni se scrie, între tôte piesele, câte le avem până acuma de categoria acesta, nici una nu e cu atata arte compusă, ca acesta, prin urmare corespunde și la pretensiuni mai potențiate. Piese mai mici, mai simple, și și frumoșe avem des-tule, dar când vre-un artist de rang mai însemnat, a

voit să executeze ceva românesc, ce să corespundă artei sale, totdeauna am fost în perplexitate, căci afară de vre o doue rapsodii defectuoase, n'aveam ce să-i recomandăm. „Ilustrațiunea română” însă e așa compusă, că va da de lucru și unui artist de frunte, decât voiesce s'o cânte bine, dar atunci nici efectul nu va lipsi. Are și pasaje mai ușore, care va pute să le executeze bine și un pianist mai puțin exercitat. Compoziția variază trei teme: Cântecul „Etă și n'opea”, „Hora Severinului” și „Deșteptă-te Române”. În apelul seu pentru subscripțiune dăce dl Kárrász într'altele, că lățirea muzicii naționale este o datorință națională de o însemnătate mare și totuș indiferentismul a delăturat muzica românescă mai de tot. Câte întreprinderi frumoase pe acest teren a suferit naufragiu! El și editorul lui au adus deja unele jertfe, care-l îndreptătesc încâtva a face de nou un apel la publicul românesc. Prețul piesei nu va trece peste 1 fl. 50 cr. și se p'ote prenumera la editorul F. I. Wetzel în Timișoara și la reuniunea română de lectură de acolo. Recomandăm această întreprindere atențiunii iubitorilor de muzică națională.

Trupa Vladicescilor, despre care a scris atât de frumos repausatul A. Hurmuzachi în epistolele sale către dl V. Alecsandri, publicate de curând în foia noastră, de presinte petrece la Berlad în România, unde au început să dea o serie de reprezentațiuni. În séra primă s'a jucat „Rotarul”, în a doua: „Devotamentul soldatului”. Trupa e destul de bine spriginită din partea publicului.

Coranul românesc. A eșit de sub tipar la București prima fasciculă din „Coran” seu sfânta scriptură a credincioșilor lui Mahomet, tradusă și adnotată de Bernard Souffrin. Această lucrare va apăre în 50 de de fascicule.

Pentru medici. A apărut volumul al doilea al „Anatomiei” dlui doctor Nicolae Crețulescu. Se află de vândare la librăriile principale din București. Prețul este 8 lei.

Musicalii noue. La Táboarszky și Parsch în Budapesta au apărut: „Garçonleben”, polca-française, de Filip Fahrbach jr., prețul 75 cr.; — „Viererzug”, polca repede de acelaș, prețul 75 cr.; — Cântecele din piesa „Turi Boreza” de Stefan Herzenberger, prețul 1 fl. 50 cr.; — „Tiszavideki hangok” de Alesandru Huber, prețul 1 fl.; — „Maiglöckchen”, polca-française, de Filip Fahrbach jr., prețul 75 cr.

Diar nou: „Gazeta Sătenuului” este numele unei noue foi, ce apare în Râmnicu-Sărat supt direcțiunea dlui C. C. Dateulescu. Această foie se va ocupa de cunoștințele trebuincioase poporului și va apăre la 5 și 20 ale fie-cărei luni.

Rugare. Cei ce au primit dela noi în comisiune esemplare din „Călimdarul lui Păcala” pe 1884, sânt rugați ca până 'n 1 martie să ne trimită prețul lor seu să ne innapoeze esemplarele, căci mai târziu nu le vom primi.

C e e n o u ?

Sciri personale. Regina României : dună tôte numele de botez românesci, să le respândescă în locul numelor străine, pe care mulți români n'ei nu le pot pronunța bine. — *Dl B. P. Hășdeu* a ținut în 9/21 l. c. o conferință în Ateneul român din București despre cel din urmă cronicar român din epoca Fanarioților. — *Dl Aurelian*, ministru de instrucțiune în România, voind a consulta pe medici în privința sănătății sale, petrece la Viena. — *Dl Victor Stêrcea*, deputat din Bucovina în senatul imperial din Viena, executorul testamentar al repausatei Stêrcea Valença, petrece la București. — *Dl Otone Sachelarie*, colonel de stat-major în I corp al armatei române, de câteva zile petrece în

Budapesta, unde studiază diferitele stabilimente militare și în special instituțiunea honvedilor. — *Dl dr. Ioan Mihu*, și nu „Micu”, cum s'a anunțat greșit în nr. trecut, a deschis cancelăria advocațială în Orăștia.

Moștenitorul de tron Rudolf și soția sa vor face în curând o călătorie scurtă prin orient. Părechia princiară va face vizită la trei curți: la București, la Constantinopol și la Belgrad. Înălții oșpeți înteu se vor opri la Belgrad, de acolo își vor continua călătoria cu vaporul pe Dunăre până la Rusciuc, de acolo pe calea ferată până la Varna și de acolo cu vaporul până la Constantinopol. De aici se vor întorce la București, de unde apoi pe calea ferată vor lua drumul direct la Viena.

Regina României în Stockholm. Din capitala Șvediei se scrie: „Peste câteva luni orașul Stockholm se așteptă la o interesantă vizită princiară. Regina Elisabeta a României rudă de aproape cu regina Șvediei și Norvegiei, va fi oșpele curții noastre. Regina voiesce a asistă la reprezentarea operei „Neaga”, al cărei text e compus de regina României și a cărei muzică e aranjată de dl Ivar Halström. De curând au sosit costumele pentru această operă din România, unde se petrece acțiunea și soliștii noștri sânt deja gata cu studiarea părților lor. Regina Elisabeta a mai stat acum vr'o opt-spre-dece ani câtva timp la rudele sale șvediane și ea d'atunci încôce se interesă foarte mult de țera noastră, și mai ales de literatura noastră”.

Hymen. *Dl Ioan Buna*, candidat de avocat și vice-notar onorar al comitatului Biharia, la 16 l. c. s'a logodit cu dșora Antonia Pop, fiica dlui Ioan Pop preot în Buntesci lângă Beiuș. — *Dl Gr. Sima al lui Ion*, unul dintre colaboratorii noștri cei mai diligenți, la 24 febr. n. se va cunună cu dșora Filuța Șoit în Carpiș aproape de Abrud. — *Dl Pamfilu Oșan*, teolog absolut al diecesei oradane, s'a fidanțat cu dșora Elisabeta Ardelean, fiica protopopului G. Ardelean din Homorodul-de-mijloc, în comitatul Sătmar. — *Dl Vasilie Negre*, pretor în Maramureș, s'a căsătorit cu dșora Ema Ilyasevici din Hust. — *Dl Ladislau Mihalca*, teolog absolut al diecesei gherlane, ș-a incredințat de soție pe dșora Irina Raț din Capnic, în comitatul Sătmar. — *Dl Ioan Gârbacea*, administrator la tipografia arhidieceșană din Sibiu, la 5/17 l. c. ș-a serbat cununia cu dșora Maria Ioan Pinciu în Sibiu. — *Dl Vasiliu Ștefanica*, profesor la gimnaziul din Beiuș, astăzi sâmbetă la 11/23 febr. își va serba cununia cu domnișora Eufemia Duma, învățătoare în școla de fete din Beiuș a statului. — *Dl dr. Ioan Clôje*, medic în România, duminecă la 5/17 l. c. s'a cununat cu domnișora Maria Stănescu în Brașov.

Un om de bine a încetat din viață nu de mult la Nizza. Densul s'a numit Vasile Paapa, de origine a fost grec, dar a trăit în România, naturalizat încă din părinți. Ș-a iubit mult patria, căreia i-a servit și în funcțiuni, anume ca director în ministerul cultelor. Murind, a lăsat prin testament tôte averea sa patriei și națiunii române. Și anume doue moșii, una școlii de meserii din Ploesci, alta pentru întreținerea școlii primare și a bisericii din Valea-Boului; 15,000 fr. Asilului Elena Dòmna din București, 10,000 fr. gimnaziului din Giurgiu, 60,000 fr. pentru construirea unui internat de băeți și crearea unui școli profesionale în Valea-Boului, 20,000 fr. pentru completa mobilare a internatului, 12,000 fr. pentru trimiterea în Franca a unui elev al gimnaziului din Ploesci spre a studiă ingineria patru ani, 5000 fr. pentru a se dotă 10 fete de țărani din comuna Gornet, 5000 fr. pentru a se distribui la înmormântarea sa între orfani și veduve, 10,000 fr. donațiune școlii dela St. Ecaterina din București, 5000 fr. pentru școlia Fröbeliană tot acolo, 50,000 fr. pentru

construirea unui observator, 10,000 fr. pentru construirea unei școli primare în comuna Valea-Călugărească; 400,000 fr., a căror venit, cam 20,000 fr. pe an, să se întrebuințeze pentru susținerea internatului ce se va construi cu cei 60,000 fr.

Academia Română a ținut vineri la 3/15 febr. ședință publică.

Concert, teatru și bal în Biserica-albă. Corul vocal român din Biserica-albă va aranja la 1 martie st. n. în otelul „Viena” un bal precedat de producțiunea corului vocal. Programul musicală e următoarea: „Cântecul gîntei latine”, cor bărbătesc; „Cântul nopții”, cor mestecat cu acompaniarea muzicii; „Fecioara Maria”, cor bărbătesc; „Cântec de primăveră”, cor mestecat cu acompaniarea muzicii. Apoi va urma: „Remășagul”, vodvil în un act de Alecsandri. După teatru va începe balul. În ora de pauză tinerimea română din Oravița va juca: „Călușerul, Bătuta și Hora”. Biletele se află de vînduțe la dnii: Alois Mina, D. Bălanescu și Nicot. Krestics.

Dșora Bărsescu a jucat de curînd la Burgtheater, unde este angajată, rolul Iuliei din clasică tragedie a lui Shakespeare „Romeo și Iulia”. Diarele din Viena, precum și altele din Germania, scriu cu multă recunoștință și admirațiune chiar despre debutul artistei române. Deosebit a produs efect mare în scena de pe balcon, în momentul când Iulia aude că Romeo e mort, precum și în viziunea despre grîpă și putrejună. „Neue freie Presse” constatăză, că dra Bărsescu a întrecut pe vestita artistă, care a jucat pînă acuma rolul acesta.

Concert și bal în Cebza. Reuniunea română de cânt și muzică din Cebza, în comitatul Torontal, va da la 12/24 l. c. un concert însoțit de bal, în folosul fondului său. Programul concertului e următoarea: Motto: „Cântă române, plin de mândrie, fă să resune del și câmpie!”, „Cântecul gîntei latine”, cor bărbătesc, de Karrasz; „Despărțirea”, bariton solo, cântat de dl I. Gruescu; „D'ar fi mândra”, cântec popular, cor; „Frații români”, cor; „O privire în viitor”, poezie de Iulian Grozescu, declamată de choristul S. Chirici; „Sus la munte”, doină populară, cântată de dl I. Gruescu; „Fantasii” pentru harmoniu, esec. de dl Karrasz; „La arme!” cântec de resboi, cor. Vedem cu plăcere, că în programul acesta s'au pus și piese populare. Așa ar trebui să facă și alte reuniuni!

Plugarii din Pecica-română, în comitatul Arad, au întreprins să realizeze o idee foarte salutară. Ei au ținut de curînd o adunare, în care a decis să înființeze o „societate de ajutorare” cu 100 de acțiuni de câte 30 fl. S'au ales o comisiune care să facă statutele. Bravo, Pecicani!

Bal în Banat Comloș. Din Banat-Comloș, în comitatul Torontal, ni se scrie, că filiala Societății „Crucea Roșie”, va da acolo astăzi la 23 febr. un bal în favorul fondului său. Balul se va ține în castelul domnial, unde și dintre români se vor înfățișa mai multe familii.

Bal la Orăștie. Românii din Orăștie arangază la 11/23 l. c. o petrecere socială în școala română. Aceasta va fi precedată de o producțiune literară și se va da în folosul școlii de acolo.

Doze baluri în Săliște. Meserieșii din Săliște, lângă Sibiu, deteră la 2/14 l. c. o petrecere cu joc în sala școlii din localitate. — *Pompierii voluntari* tot de acolo arangază astăzi sâmbetă la 11/23 febr. un bal în școală, venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii.

Erăș bal la Blaș. Orchestrul opidan din Blaș arangază ați la 23 febr. st. n. un bal în „Otelul Național”. Cu asta ocaziune orchestrul va cânta: „Marșul Plevnei”, „Hora Sinaiei” și „Regina balului”, mazur

compus de dl Augustin Ungur. Muzica va fi cea militară dela regimentul nr. 50 din Alba-Iulia. Comitetul arangiator e compus astfel: președinte dl Augustin Ungur, notar dl Basiu Bărsan, cassar dl Ioan Sileriu.

Palatul de justiție în Bucuresci. Dl arhitect Munturean a prezentat regelui României un album cu fotografiile după proiectul palatului de justiție din Bucuresci. M. S., care se interesează cu deosebire de toate înfrumusețările ce se aduc țării, a esaminat cu mare interes planurile și a cerut dlui Munturean explicațiuni în toate privințele asupra distribuțiunii fie-cărui serviciu în parte.

„Albina”, institut de credit și de economii în Sibiu, va ține adunarea sa generală la 28 martie st. n. Obiectele: 1) Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1883 și raportul comitetului de supraveghiere. 2) Ficsarea dividendelor. 3) Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere. 4) Ficsarea prețului marcelor de prezență. 5) Alegerea a doi membrii în consiliul de direcțiune, în sensul § 36, din statute. 6) Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.

Mișcări electorale române. Diarele politice scriu, că în luna lui iunie se vor face erăș alegeri de deputați. Considerând acesta, comitetul electoral permanent din Sibiu al partidei naționale române a îndreptat cătră bărbații săi de încredere de prin cercurile electorale un apel în care i invită ca aderinții partidei să se organizeze; să țină conferințe electorale, în care să se constituie, alegându-și câte un comitet central care să conducă mișcările electorale în toate cercurile din municipiu.

Petrecere în Brașovul vechiu. La 16 n. l. c. românii din suburbiul Brașovul-vechiu al Brașovului, a arangiat, la inițiativa dlui învățător Candid Mușlea, o petrecere cu dans, care a reeșit foarte bine. La acesta petrecere s'au intrunit inteligența și poporul, petrecînd împreună foarte cordial. S'au jucat mai multe jocuri naționale, ca Hora, Hațegana, Călușerul și Bătuta, pînă 'n țori. Serata s'au dat în folosul copiilor săraci din acel suburbiu.

Societatea „Progresul” din Arad aduce la cunoștința tuturor, că conform §-lui 4 lit. i) din statute, din sinul ei s'au instituit o secțiune așa numită — pentru industrie, care, între altele ingrigesc de așezarea învățăcelilor industriași pe la diferite ramuri ale industriei; drept aceea părinții și tutorii din Arad și din pregiur, acărora fii și resp. pupili ar reflectă la vre-o meserie, sînt poștiți a se adresă la presidiul societății „Progresul” (Révay-utcza nr. 10) și nainte pot fi asigurați de succes.

Damele române din Lugoș, precum ni se scrie de acolo, au vorbit de multe ori la diferite conveniri sociale despre necesitatea de a se înființa și acolo o Reuniune a femeilor române; ba odată, eră să se realizeze acesta idee, însă întemplantarea a amănat-o. Ceea ce însă s'au amănat, se speră că se va realiza în curînd. Națiunea așteptă acesta dela damele noastre lugoșene, multe la număr și urcate p'un grad înalt al culturii moderne.

La Brașov nu pôte fi mare interesare de unele institute de cultură. De curînd luarăm notiță despre apatia publicului față de Asociațiunea pentru ajutorarea sodalilor de meseriași; acuma aflăm, că Reuniunea română de gimnastică și de cântări n'au putut ține adunarea sa generală la 10 febr., căci s'au înfățișat puțini. Se va ține dară a doua adunare duminică la 12/24 l. c. cu câți se vor înfățișa.

O nouă catedră culturală în Cernăuți. In. Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul din Cernăuți, Silvestru Morariu, cu nobilul zel ce-l caracterizează, a convocat o comisiune compusă din părinții profesori: Eusebiu

Popovici, Isidor Onciul și Isidor Vorobchievici, din părinții seminariali: dr. Ieronim Topala, Mihai Drăcinschi, dr. Emilian Viuțchi și dr. Oreste Popescul și din 10 alumni seminariali, ca să delibereze un statut corespunzător pentru activarea unei academii ortodoxe pentru literatura, retorica și muzica bisericească în seminariul clerical de acolo și să-l supună consistoriului spre aprobare. Acesta comisiune s'a constituit și ș-a ales președinte pe părintele profesor Eusebiu Popovici, vice-președinte pe rectorul seminarial dr. Ieronim Topala, notar pe teologul Stefan Săghin, dimpreună cu un comitet de 7 ȳnși, care să facă statutul amintit.

Să cânti cum vrei. Un medic a făcut o descoperire menită a produce o mare senzație în universul întreg. Nu e vorba de alt-ceva, de cât d'a trată gâtlejul omenesc în așa mod în cât să fie în totdeauna lesne d'a se dobândi voci de bas, soprano, tenor sau bariton, după voia operatorului! Ar fi de ajuns, se pare, d'a se practică o operație îndestul de simplă în larynx pentru a se dobândi aceste rezultate. Acesta operație se face fără durere și fără pericol, și acel care o suferă, este sigur că va pute emite, peste două săptămâni cel mult, cele mai frumoase sunete. D'aci înainte cântăreții vor fi eclipsați de niște Tamberlic, Faure și Patti, improvisați după un preț fies,

Necrolog. *Otone br. de Petrino*, un fiu devotaț al Bucovinei, muri la 15 l. e. în Cernăuți, în etate de 50 ani. La oficiul funebral a celebrat ȳnsuși Esc. Sa mitropolitul Silvestru Morariu.

Deslegarea ghicitei numerice din nr. 2 :

8	3	4
1	5	9
6	7	2

Deslegare bună ni-a sosit dela dōnnele și domnișorele: Maria Roman, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Mariți Lupan, Iconia Borca, Minodora N. Gallin, Maria Popovici, Virginia German, Stefania Pop, Mariți Puian, Veturia Lazar Purcarețian, Silvia Popovici, Letiția Minerva, Emilia Cosgaria, Valeria Monța, Emilia L. Bisățian, Cornelia de Tamaș, Elena Porumb, Viōra Miloi, Berta Cămpian, Fira Serafin n. Pop, Iolanda Pelle n. Marcuț, Amalia Crișan, Iosefina Popescu, Ioana Ardelean și dela dnii: A. Hențescu, G. Rim. Constantinescu, G. Onișor, Iosif Brătean, Pompiliu Predovici, D. M. Stătos, Valeriu Magdu, Nicolae Petrovan, Antoniu Papp, Petru Stanuț, Vasiliu Onigaș, Iuliu Moldovan, I. Vasilichi, Augustin Paul.

Premiul s'a dobândit de dșōra Cornelia de Tamaș în Deag.

Ghicitură de șac

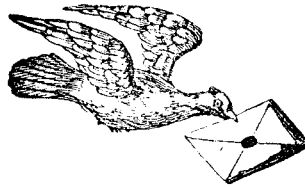
de *Mariōra Cornea.*

na	ti	Lac-	na						
rem	cand	lu-	rge-						
ca	cand	lu-	in						
li-	lde	se	ras-	ile	rge-	sti	Cu-	Nu	de
cu-	are,	va-	ar-	ta-	re	sfi	er-	Nu	are
lem	ne	ne	Fr-	cu-	die	ti	mu-	foi	re
li	lea,	vin,	na-	cu-	pe	tiă	ma-	rimi-	nte
			na-	un-	pe	lac-			
			rge-	re	li-	dor			
			diu-	re	ti	dor			

Se pōte deslegă după săritura calului.

Terminul de deslegare e 7 martie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Pōsta Redacțiunii.

Viena Hernalis. A sosit. Așteptăm și celelalte.

Varadia. Acesta se va publica, pentru cele amintite n'avem spațiu.

Nunta românească. Pecat că a sosit tocmai spre sfârșitul carnavalului. I vom da dispensație — în postul mare.

O întrebare. Incercare primitivă.

Doine populare. Prima e o baladă cunoscută de mult. Celelalte nu sânt scrie așa precum le cântă poporul. Cu ocaziunea acestă rugăm de nou pe culegătorii de poezii populare, să nu schimbe nimic!

Călindarul săptămânei.

ȶiua sept.	s. l. v.	s. l. n.	Numele sântilor și sērbătorile.	Sōrele resare	Sōrele apune
Dumineca	12 24	Sf. P. Meletiu Arch.	6 52	5 34	
Luni	13 25	Cuv. Pār. Martinian	6 51	5 35	
Marti	14 26	Cuv. Pār. Auxentiu	6 49	5 37	
Mercuri	15 27	Sf. Apost. Onisim.	6 47	5 39	
Joi	16 28	Sf. Mart. Pamfilu	6 45	5 40	
Vineri	17 29	Sf. Mart. Teodor T.	6 43	5 41	
Sâmbetă	18 1	Pār. Leon Papa	6 42	5 44	

Dumineca lasatului de carne, Evang. dela Mateiu c. 25 v. 3, a inv. 2.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollōsy în Oradea-mare. Strada principală.